

Istungidokument

A8-0206/2017

1.6.2017

RAPORT

soovitustega komisjonile liiklusõnnetuste aegumistähtaegade kohta
(2015/2087(INL))

Õiguskomisjon

Raportöör: Pavel Svoboda

(Algatus – kodukorra artikkel 46)

SISUKORD

lk

EUROOPA PARLAMENDI RESOLUTSIOONI ETTEPANEK	3
RESOLUTSIOONI ETTEPANEKU LISA: SOOVITUSED EESMÄRGIGA TÖÖTADA VÄLJA EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV ÜHISTE AEGUMISTÄHTAEGADE KOHTA PIIRIÜLESTE LIIKLUSÕNNETUSTE KORRAL	7
SELETUSKIRI.....	15
TEAVE VASTUVÕTMISE KOHTA VASTUTAVAS KOMISJONIS	18
NIMELINE LÕPPHÄÄLETUS VASTUTAVAS KOMISJONIS	19

EUROOPA PARLAMENDI RESOLUTSIOONI ETTEPANEK

soovitustega komisjonile liiklusõnnetuste aegumistähtaegade kohta (2015/2087(INL))

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklit 225,
- võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 67 lõiget 4 ja artikli 81 lõiget 2,
- võttes arvesse Euroopa Liidu põhiõiguste harta (edaspidi „harta“) artiklit 47,
- võttes arvesse inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni artiklit 6 ja sellega seotud kohtupraktikat,
- võttes arvesse Euroopa Liidu Kohtu praktikat liikmesriikide menetlusautonoomia põhimõtete ning tulemusliku õiguskaitse küsimustes¹,
- võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. juuli 2007. aasta määrust (EÜ) nr 864/2007 lepinguväliste võlasuhete suhtes kohaldatava õiguse kohta („Rooma II“)² (edaspidi „Rooma II määrus“),
- võttes arvesse 4. mai 1971. aasta Haagi konventsiooni liiklusõnnetuste suhtes kohaldatava õiguse kohta (edaspidi „1971. aasta Haagi konventsioon liiklusõnnetuste kohta“),
- võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. septembri 2009. aasta direktiivi 2009/103/EÜ mootorsõidukite kasutamise tsiviilvastutuskindlustuse ja sellise vastutuse kindlustamise kohustuse täitmise kohta³ (edaspidi „liikluskindlustuse direktiiv“),
- võttes arvesse Euroopa konventsiooni tähtaegade arvutamise kohta⁴,
- võttes arvesse Euroopa Parlamendi uuringuteenistuse Euroopa lisaväärtuse üksuse poolt tehtud Euroopa lisaväärtuse hinnangu uuringut teemal „Liiklusõnnetuste aegumistähtajad“ (*Limitation periods for road traffic accidents*), mis on lisatud Euroopa Parlamendi seadusandlikule algatusraportile⁵,
- võttes arvesse sisepoliitika peadirektoraadi uuringut teemal „Piiriülesed liiklusõnnetused ELis – juhita sõidukite võimalik mõju“ (*Cross-border traffic accidents*

¹ Vt muu hulgas: 18. septembri 2003. aasta otsus kohtuasjas Pflücke, Peter vs. Bundesanstalt für Arbeit, C-125/01, ECLI:EU:C:2003:477, 25. juuli 1991. aasta otsus kohtuasjas Theresa Emmott vs. Minister for Social Welfare ja Attorney General, C-208/90, ECLI:EU:C:1991:333 ning 13. juuli 2006. aasta otsus liidetud kohtuasjades Vincenzo Manfredi ja teised vs. Lloyd Adriatico Assicurazioni SpA ja teised, C-295/04 – C-298/04, ECLI:EU:C:2006:461.

² ELT L 199, 31.7.2007, lk 40.

³ ELT L 263, 7.10.2009, lk 11.

⁴ CETS nr 076.

⁵ PE 581.386, 2016. aasta juuli.

in the EU-the potential impact of driverless cars)¹,

- võttes arvesse komisjoni uuringut teemal „Hüvitis piiriüleste liiklusõnnetuste ohvritele ELis: riiklike tavade võrdlemine, probleemide analüüs ja teisest riigist pärinevate kannatanute olukorra parandamise võimaluste hindamine“ (*Compensation of victims of cross-border road traffic accidents in the EU: Comparison of national practices, analysis of problems and evaluation of options for improving the position of cross-border victims*)²,
 - võttes arvesse komisjoni 2010. aasta aruannet Stockholmi programmi rakendamise tegevuskava kohta³,
 - võttes arvesse Euroopa Parlamendi 1. veebruari 2007. aasta resolutsiooni soovitustega komisjonile kehvast olukorrast ja surmaga lõppenud õnnetusjuhtumite aegumistähtaegade kohta piiriülestes kohtuvaidlustes⁴,
 - võttes arvesse oma 22. oktoobri 2003. aasta resolutsiooni Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi ettepaneku kohta, millega muudetakse nõukogu direktiive 72/166/EMÜ, 84/5/EMÜ, 88/357/EMÜ ja 90/232/EMÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2000/26/EÜ mootorsõidukite kasutamise tsiviilvastutuskindlustuse kohta⁵,
 - võttes arvesse kodukorra artikleid 46 ja 52,
 - võttes arvesse õiguskomisjoni raportit (A8-0206/2017),
- A. arvestades, et liidus on kahjunõuete aegumist käsitlevad eeskirjad liikmesriigiti väga erinevad, seega ei ole olemas kahte täpselt samu põhieeskirju järgivat liikmesriiki; arvestades samuti, et aegumine määratakse kindlaks mitmete tegurite alusel, sealhulgas selle põhjal, kas on olemas seonduvaid kriminaalmenetlusi ja kas nõuet loetakse lepinguväliseks või lepinguliseks;
- B. arvestades, et siseriiklikud aegumist käsitlevad süsteemid on seega väga keerukad ja sageli võib olla raske aru saada, milline on kohaldatav üldine aegumistähtaeg, millal ja kuidas aegumistähtaaja arvestamine algab ja kuidas seda peatada, katkestada või pikendada;
- C. arvestades, et välisriigi aegumistähtaegade mittetundmine võib põhjustada nõude esitamise õigusest ilmajäämise või raskendada lisakulude ja viivituste tõttu kannatanute juurdepääsu õigusemõistmisele;

¹ PE 571.362, 2016. aasta juuni.

² Kättesaadav internetis: http://ec.europa.eu/civiljustice/news/docs/study_compensation_road_victims_en.pdf (30. november 2008).

³ COM (2010) 171.

⁴ ELT C 250 E, 25.10.2007, lk 99.

⁵ Vastuvõetud tekstid, P5_TA(2003)0446.

- D. arvestades, et praegu on saadaval vähe statistilisi andmeid piiriülestes liiklusõnnetustes tekkinud kahjuga seotud nõuete tagasilükkamise kohta nende esitamise aegumistähtaja möödumise tõttu;
- E. arvestades, et piiriüleste liiklusõnnetuste valdkonnas on hagi ainsaks juba liidu tasandil ühtlustatud aluseks liikluskindlustuse direktiivi artikli 18 säte, mis võimaldab kannatanutel taotleda hüvitist oma elukohariigis ning esitada selleks kahju hüvitamise nõude otse asjaomasele mootorsõidukite kasutamise tsiviilvastutuskindlustuse kindlustusseltsile või asjaomasele hüvitisfondile¹;
- F. arvestades, et aegumistähtjad moodustavad liiklusõnnetuste puhul kohaldatavatest liikmesriikide tsiviilvastutuse süsteemidest olulise ja lahutamatu osa, kuna lühikene aegumistähtaeg võib tasakaalustada ranget kahjutasuõigust või suuri kahjutasusid;
- G. arvestades, et nõuete aegumistähtjad on äärmiselt olulised õiguskindluse ja vaidluste lahenduse lõplikkuse tagamiseks; arvestades siiski, et kostja õigused õiguskindlusele ja vaidluste lahenduse lõplikkusele peaks olema tasakaalus nõude esitaja põhiõigustega, milleks on juurdepääs õigusemõistmisele ja tõhusale õiguskaitsevahendile, ning põhjendamatult lühikesed aegumistähtjad võivad takistada tõhusat juurdepääsu õiguskaitsele kogu liidus;
- H. arvestades, et pidades silmas aegumist käsitlevates eeskirjades praegu esinevaid lahknevusi ja probleeme, mis on otseselt seotud väga erinevate siseriiklike sätetega, millega reguleeritakse riikidevahelise isikukahju ja varakahju juhtumeid, on teatav ühtlustamine ainus viis tagada piisav kindlus, prognoositavus ja lihtsus aegumist käsitlevate liikmesriikide eeskirjade kohaldamisel piiriüleste liiklusõnnetuste korral;
- I. arvestades, et selline seadusandlik algatus peaks tagama poolte vahel õiglase tasakaalu küsimustes, mis puudutavad aegumist käsitlevaid eeskirju, ning lihtsustama tähtaegade arvestamist ja peatamist; arvestades, et seepärast on käesolevaga kavandatud sihipärane käsitus, milles võetakse arvesse aina suurenevat piiriülest liiklust liidu piires, kujundamata seejuures ümber kogu liikmesriikide õigusraamistikku;

* * *

1. tunnistab, et liiklusõnnetuses kannatanute olukord on viimaste aastakümnete jooksul märkimisväärselt paranenud, seda ka rahvusvahelise eraõiguse jurisdiktsiooni puhul, mille alusel saavad teises liikmesriigis toimunud õnnetuses kannatanud menetleda asja oma elukohaliikmesriigis ja esitada otsese nõude auto kindlustaja või hüvitisfondide vastu;
2. märgib siiski, et asjaolu, et liidus on jätkuvalt kaks paralleelset korda, mis reguleerivad liiklusõnnetuse puhul kohaldatavat õigust olenevalt riigist, kus nõue esitatakse, nimelt 1971. aasta Haagi konventsioon liiklusõnnetuste kohta ja Rooma II määrus, tekitab koos Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1215/2012² kohase kohtu valiku

¹ Vt ka: 13. detsembri 2007. aasta otsus kohtuasjas FBTO Schadeverzekeringen NV vs., C-463/06, ECLI:EU:C:2007:792.

² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. detsembri 2012. aasta määrus (EL) nr 1215/2012 kohtualluvuse ning kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusajades (ELT L 351, 20.12.2012, lk 1).

võimalusega õiguslikku ebakindlust ja keerukust ning meelepärase kohtualluvuse valimise võimalusi;

3. kordab, et piiriüleste vaidluste puhul kestavad uurimistoimingud ja läbirääkimised sageli palju kauem kui siseriiklike nõuete puhul; rõhutab sellega seoses, et uute tehnoloogiate, näiteks juhita autode puhul võib keerukus veelgi suurened;
4. tuletab sellega seoses meelde, et aegumist käsitlevate eeskirjade teemat tuleks käsitada osana meetmetest tsiviilasjades tehtava õiguslase koostöö valdkonnas Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 67 lõike 4 ja artikli 81 tähenduses;
5. märgib, et piiriülestes vaidlustes kehtivate aegumistähtaegade puhul on väga tähtis ühiste miinimumeeskirjade olemasolu, et tagada piiriüleste liiklusõnnetuste ohvrite kaitseks tõhusad õiguslikud vahendid ja õiguskindlus;
6. rõhutab, et ebaproportsionaalselt lühikesed aegumistähtajad siseriiklikes õigussüsteemides takistavad liikmesriikides juurdepääsu õiguskaitsele, mis võib olla vastuolus õigusega õiglasele kohtulikule arutamisele, mis on sätestatud harta artiklis 47 ning Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni artiklis 6;
7. toonitab, et piiriüleste liiklusõnnetuste aegumistähtaegade kohta kehtivate liikmesriikide eeskirjade vaheline märkimisväärne erinevus loob lisaks takistusi kannatanutele, kes esitavad teistes liikmesriikides tekkinud isiku- ja varakahju hüvitamise nõudeid;
8. kutsub komisjoni üles tagama, et Euroopa e-õiguskeskkonna portaalis tehakse kättesaadavaks üldine teave, mis käsitleb liikmesriikide eeskirju piiriüleste liiklusõnnetuste korral kahju hüvitamise nõuete aegumistähtaegade kohta, ja et seda teavet pidevalt ajakohastatakse;
9. kutsub samuti komisjoni üles tegema uuringu, mis käsitleb liikmesriikides alaealistele ja puudega inimestele pakutavat kaitset seoses aegumistähtaja kestusega ning vajadust kehtestada miinimumeeskirjad liidu tasandil, millega tagatakse, et sellised isikud ei kaota oma õigust nõuda hüvitist, kui nad satuvad teises liikmesriigis liiklusõnnetusse, ja et neile on liidus tagatud tõhus juurdepääs õigusemõistmisele;
10. palub komisjonil esitada vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 81 lõikele 2 ettepaneku võtta vastu õigusakt isikukahju ja varakahjuga seotud aegumistähtaegade kohta piiriüleste liiklusõnnetuste korral, järgides lisas toodud soovitusi;
11. on seisukohal, et taotletaval ettepanekul puudub finantsmõju;
12. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon ning lisas toodud soovitused komisjonile ja nõukogule ning liikmesriikide valitsustele ja parlamentidele.

**RESOLUTSIOONI ETTEPANEKU LISA:
SOOVITUSED EESMÄRGIGA TÖÖTADA VÄLJA EUROOPA PARLAMENDI JA
NÕUKOGU DIREKTIIV ÜHISTE AEGUMISTÄHTAEGADE KOHTA PIIRIÜLESTE
LIIKLUSÕNNETUSTE KORRAL**

A. TAOTLETAVA ETTEPANEKU PÕHIMÕTTED JA EESMÄRGID

1. Euroopa Liidus toimub õiguse jõustamine kohtutes endiselt suuresti riikliku menetlusõiguse ja -praktika alusel. Liikmesriikide kohtud on ka liidu kohtud. Seetõttu on nende kohtute ülesanne tagada menetletavate kohtuasjade käigus õiglane kohtlemine, õiglus ja tõhusus ning samuti liidu õigusaktide tulemuslik rakendamine, jälgides, et Euroopa kodanike õigused oleksid kaitstud kõikjal Euroopa Liidus.
2. Liit on seadnud endale eesmärgi säilitada ja arendada vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajanevat ala. Kooskõlas Euroopa Ülemkogu 15.–16. oktoobri 1999. aasta Tampere kohtumise eesistujariigi järeldustega ja eelkõige nende punktiga 38 tuleks valmistada ette uusi õigusakte piiriülese menetlusõiguse valdkonnas, eelkõige ladusa õigusalase koostöö ja õiguskaitsele tõhusama juurdepääsu seisukohalt vältimatutes küsimustes, nt ajutised meetmed, tõendite kogumine, maksekäsud ja tähtajad.
3. Ühiseid minimaalse aegumistähtaaja eeskirju, mida kohaldatakse liiklusõnnetusest tuleneva riikidevahelise isikukahju ja varakahju vaidluste korral, peetakse vajalikuks selleks, et vähendada nõude esitajale tema õiguste kasutamisel teistes liikmesriikides tekkivaid takistusi.
4. Ühised minimaalse aegumistähtaaja eeskirjad suurendaksid kindlust ja prognoositavust ning vähendaksid alahüvitamise riske piiriüleste liiklusõnnetuste ohvrite jaoks.
5. Sellisena on kavandatud direktiivi eesmärk luua piiriüleste kohtuasjade jaoks spetsiaalne aegumiskord, mis tagaks tõhusa juurdepääsu õiguskaitsele ja hõlbustaks siseturu nõuetekohast toimimist, kõrvaldades kodanike vaba liikumist liikmesriikide territooriumil piiravad takistused.
6. Kavandatud direktiivi eesmärk ei ole asendada riiklikke tsiviilvastutuse süsteeme tervikuna, vaid kehtestada riikide eripära austades ühised miinimumeeskirjad aegumistähtaegade kohta piiriülese mõjuga nõuete puhul, mis kuuluvad direktiivi 2009/103/EÜ (mootorsõidukite kasutamise tsiviilvastutuskindlustuse ja sellise vastutuse kindlustamise kohustuse täitmise kohta) kohaldamisalasse.
7. Käesolev ettepanek on kooskõlas subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse põhimõtetega, kuna liikmesriigid ei saa minimaalse aegumistähtaaja eeskirjade koostamiseks tegutseda iseseisvalt ning ettepanek ei lähe kaugemale kui liidus õiguskaitse tõhusa kättesaadavuse ja õiguskindluse tagamiseks tingimata vaja.

B. TAOTLETAVA ETTEPANEKU TEKST

**Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv ühiste aegumistähtaegade kohta
piiriüleste liiklusõnnetuste korral**

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 67 lõiget 4 ja artikli 81 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi taotlust Euroopa Komisjonile,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt

ning arvestades järgmist:

- (1) Liit on seadnud eesmärgiks säilitada ja arendada vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajanevat ala, kus on tagatud isikute vaba liikumine. Sellise ala järkjärguliseks loomiseks peab liit piiriülese toimega tsiviilasjade osas tehtava õigusalse koostöö raames võtma meetmeid, eelkõige kui see on vajalik siseturu nõuetekohaseks toimimiseks.
- (2) Vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 81 lõikele 2 peavad need meetmed hõlmama meetmeid, mille eesmärk on tagada muu hulgas õiguskaitse tõhus kättesaadavus ja tsiviilkohtumenetluse head toimimist takistavate tegurite kõrvaldamine, vajaduse korral edendades liikmesriikides kohaldatavate tsiviilkohtumenetlusnormide kokkusobivust.
- (3) Stockholmi programmi rakendamise tegevuskava käsitleva komisjoni 2010. aasta aruande kohaselt peab kodanikel, kes sõidavad teise liikmesriiki ja satuvad seal liiklusõnnetusse, olema õiguskindlus seoses kindlustusnõuete esitamise aegumistähtaegadega. Sel eesmärgil tehti teatavaks, et koostatakse piiriüleste liiklusõnnetuste aegumistähtaegu käsitlev uus määrus, mille vastuvõtmine oli kavandatud 2011. aastaks¹.
- (4) Aegumist käsitlevatel eeskirjadel on märkimisväärne mõju mitte ainult kannatanud isikute õigusele saada juurdepääs õiguskaitsele, vaid ka nende materiaalõigustele, kuna ei saa olla tegelikku õigust ilma selle asjakohase ja piisava kaitseta. Käesoleva direktiivi eesmärk on edendada piiriüleste liiklusõnnetuste suhtes ühiste aegumistähtaegade kohaldamist, et tagada liidus õiguskaitse tõhus kättesaadavus. Õiguskaitse kättesaadavuse üldtunnustatud õigust kinnitab taas ka Euroopa Liidu põhiõiguste harta (edaspidi „harta“) artikkel 47.
- (5) Õiguskindluse nõue ja üksikjuhtumite õiglase kohtlemise vajadus on õiguse valdkonna olulised osad. Ühised aegumistähtajad, mis suurendavad õiguskindlust, tagavad vaidluste lõppemise ja aitavad kaasa tõhusale jõustamiskorrale, on seega vajalikud

¹ COM (2010) 171.

selle põhimõtte kohaldamise tagamiseks.

- (6) Käesoleva direktiivi sätteid tuleks kohaldada piiriülese iseloomuga nõuete suhtes, mis kuuluvad Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2009/103/EÜ¹ kohaldamisalasse.
- (7) Miski ei tohiks takistada liikmesriike kohaldamast käesoleva direktiivi sätteid ka üksnes riigisiseste liiklusõnnetuse korral, kui see on asjakohane.
- (8) Kõik liikmesriigid on 4. novembri 1950. aasta inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni osalised. Käesoleva direktiivi teemasid ning eriti õigust õiglasele kohtulikule arutamisele ja tõhusale õiguskaitsevahendile tuleks käsitleda selle konventsiooniga kooskõlas.
- (9) *Lex loci damni* põhimõte on Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EÜ) nr 864/2007² kehtestatud üldreegel seoses isikukahju ja varakahju juhtumite puhul kohaldatava õigusega, mis tuleks seega määrata kindlaks lähtuvalt kahju tekkimise kohast, olenemata sellest, millises riigis või riikides võivad ilmned kaudsed tagajärjed. Nimetatud määruse artikli 15 punkti h kohaselt reguleeritakse lepinguväliste võlasuhete suhtes kohaldatava õigusega eelkõige kohustuse lõppemise, aegumise ja tähtaja möödumisest tulenevate õiguste kaotamise tingimusi, sealhulgas tähtaja kulgemise alguse, katkemise ja peatumise tingimusi.
- (10) Liiklusõnnetuste valdkonnas võib teisest riigist pärit kannatanul olla väga keeruline saada suhteliselt lühikese aja jooksul põhiteavet välisriigi kohtualluvuse alla kuuluva õnnetusjuhtumi kohta, näiteks kostja isiku ja võimalike kaasnevate kohustuste kohta. Samuti võib võtta märkimisväärselt aega selle kindlakstegemine, milline nõuete lahendamise eest vastutav esindaja või kindlustusandja peaks juhtumiga tegelema, õnnetuse kohta tõendite kogumine ja mis tahes vajalike dokumentide tõlkimine.
- (11) Piiriülese liiklusega seotud kohtuasjades on tavaline, et nõude esitaja saab alustada läbirääkimisi kostjaga alles vahetult enne tähtaja möödumist. Nii juhtub kõige sagedamini siis, kui üldine tähtaeg on eriti lühike või kui on ebaselge, kuidas saab tähtaja kulgemist peatada või katkestada. Teabe kogumine kostja jaoks võõras riigis toimunud õnnetuse kohta võib olla märkimisväärselt ajamahukas töö. Seetõttu tuleks direktiivis kehtestatud üldise tähtaja kulgemine peatada niipea, kui nõue on esitatud kindlustusandjale või hüvitisfondile, et anda kostjale võimalus pidada läbirääkimisi asjaomase nõude rahuldamiseks.
- (12) Käesoleva direktiiviga tuleks kehtestada miinimumeeskirjad. Liikmesriigid võivad ette näha kõrgema kaitsetaseme. Selline kõrgem kaitsetase ei tohiks olla takistuseks õiguskaitse tõhusale kättesaadavusele, mille hõlbustamiseks on nimetatud miinimumeeskirjad kavandatud. Seeläbi ei tohiks ohustada hartaga tagatud kaitse taset, nagu seda tõlgendab kohus, ning ELi õiguse ülimuslikkust, ühtsust ja tõhusust.

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. septembri 2009. aasta direktiiv 2009/103/EÜ mootorsõidukite kasutamise tsiviilvastutuskindlustuse ja sellise vastutuse kindlustamise kohustuse täitmise kohta (ELT L 263, 7.10.2009, lk 11).

² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. juuli 2007. aasta määrus (EÜ) nr 864/2007 lepinguväliste võlasuhete suhtes kohaldatava õiguse kohta („Rooma II“) (ELT L 199, 31.7.2007, lk 40).

- (13) Käesolev direktiiv ei tohiks piirata Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 864/2007 ja määruse (EL) nr 1215/2012¹ kohaldamist.
- (14) Käesoleva direktiivi eesmärk on soodustada põhiõigusi ning selles võetakse arvesse eelkõige hartas tunnustatud põhimõtteid ja väärtusi, ühtlasi soovitakse saavutada liidu eesmärk säilitada ning arendada vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajanevat ala.
- (15) Kuna käesoleva direktiivi eesmärged, milleks on ühiste miinimumnõuete kehtestamine seoses aegumistähtaegadega piiriüleste liiklusõnnetuste korral, ei suuda liikmesriigid üksi piisavalt saavutada ning meetme ulatuse või mõju tõttu on seda parem saavutada liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev direktiiv nimetatud eesmärkide saavutamiseks vajalikust kaugemale.
- (16) Euroopa Liidu lepingule ja Euroopa Liidu toimimise lepingule vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala kohta lisatud Ühendkuningriigi ja Iirimaa seisukohta käsitleva protokoll nr 21 artiklite 1 ja 2 kohaselt [on Ühendkuningriik ja Iirimaa teatanud oma soovist osaleda käesoleva direktiivi vastuvõtmisel ja kohaldamisel] / [ja ilma et see piiraks nimetatud protokoll artikli 4 kohaldamist, ei osale Ühendkuningriik ja Iirimaa käesoleva direktiivi vastuvõtmisel ning see ei ole nende suhtes siduv ega kohaldata].
- (17) Euroopa Liidu lepingule ja Euroopa Liidu toimimise lepingule lisatud Taani seisukohta käsitleva protokoll nr 22 artiklite 1 ja 2 kohaselt ei osale Taani käesoleva direktiivi vastuvõtmisel, mistõttu see ei ole tema suhtes siduv ega kohaldata,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA DIREKTIIVI:

I PEATÜKK:

REGULEERIMISESE, KOHALDAMISALA JA MÕISTED

Artikkel 1

Reguleerimise

Käesoleva direktiivi eesmärk on kehtestada miinimumnõuded, mis käsitlevad direktiivi 2009/103/EÜ kohaste isikukahju ja varakahju hüvitisnõuete suhtes kohaldatavate aegumistähtaegade kogupikkust, algust, peatamist ja arvutamist piiriüleste liiklusõnnetuste korral.

Artikkel 2

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. detsembri 2012. aasta määrus (EL) nr 1215/2012 kohtualluvuse ning kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusajades (ELT L 351, 20.12.2012, lk 1).

Kohaldamisala

Käesolevat direktiivi kohaldatakse hüvitisnõuete suhtes, mis esitatakse kindlustusega kaetud sõiduki põhjustatud õnnetusest tuleneva kaotuse või kahju eest:

- a. kindlustusseltsi vastu, kes kindlustab vastutava isiku tsiviilvastutuse, direktiivi 2009/103/EÜ artikli 18 kohaselt; või
- b. direktiivi 2009/103/EÜ artiklite 24 ja 25 kohase hüvitisfondi vastu.

Artikkel 3

Piiriülene liiklusõnnetus

1. Käesoleva direktiivi kohaldamisel on piiriülene liiklusõnnetus ühes liikmesriigis kindlustatud ja seal põhiasukohta omavate sõidukite kasutamisest tingitud mis tahes liiklusõnnetus, mis toimub liikmesriigis, mis ei ole kannatanu harilik elukohaliikmesriik, või kolmandas riigis, mille direktiivi 2009/103/EÜ artiklis 6 määratletud riiklik liikluskindlustuse büroo on ühinenud rohelise kaardi süsteemiga.
2. Käesolevas direktiivis tähendab mõiste „liikmesriik“ liikmesriike, välja arvatud [Ühendkuningriik, Iirimaa ja] Taani.

II PEATÜKK:

AEGUMISTÄHTAEGA KÄSITLEVAD MIINIMUMNÕUDED

Artikkel 4

Aegumistähtaeg

1. Liikmesriigid tagavad, et artikli 2 kohaldamisalasse kuuluvate isikukahju ja varakahju hüvitisnõuete suhtes piiriülese liiklusõnnetuse korral kohaldatakse vähemalt nelja-aastast aegumistähtaega. Aegumistähtaega hakatakse arvestama päevast, mil nõude esitaja sai või pidi saama teadlikuks vigastuse, vara hävimise või rikkumise ulatusest ja põhjusest, kahju hüvitama kohustatud isikust ning kindlustusseltsist, kes kindlustab selle isiku tsiviilvastutuse, või nõuete lahendamise eest vastutavast esindajast või hüvitise maksmise eest vastutavast hüvitusfondist, kelle vastu nõue tuleb esitada.
2. Liikmesriigid tagavad, et juhul, kui nõude suhtes kohaldatav õigus näeb ette aegumistähtaaja, mis on pikem kui neli aastat, kohaldatakse pikemat aegumistähtaega.
3. Liikmesriigid tagavad, et nad edastavad komisjonile ajakohase teabe, mis käsitleb siseriiklikke õigusnorme liiklusõnnetustega seotud kahjunõuete aegumistähtaegade kohta.

Artikkel 5

Aegumise peatamine

1. Liikmesriigid tagavad, et käesoleva direktiivi artiklis 4 sätestatud aegumistähtaja kulgemine peatatakse ajavahemikuks, mis algab nõude esitaja nõude esitamisest
 - a) õnnetuse põhjustanud isiku kindlustusseltsile või tema nõuete lahendamise eest vastutavale esindajale kooskõlas direktiivi 2009/103/EÜ artiklitega 21 ja 22 või
 - b) direktiivi 2009/103/EÜ artiklite 24 ja 25 kohasele hüvitisfondile

ning lõppeb tema nõude tagasilükkamisega kostja poolt.

2. Kui allesjäänud osa aegumistähtjast pärast peatamise lõppu on vähem kui kuus kuud, tagavad liikmesriigid, et nõude esitajale antakse veel vähemalt kuus lisakuud kohtumenetluse algatamiseks.

Artikkel 6

Tähtaja automaatne pikendamine

Liikmesriigid tagavad, et juhul, kui tähtaeg lõpeb laupäeval, pühapäeval või riigipühal, pikendatakse seda kuni esimese järgmise tööpäeva lõpuni.

Artikkel 7

Tähtaja arvutamine

Liikmesriigid tagavad, et kõik käesoleva direktiiviga ette nähtud ajavahemikud arvutatakse järgmiselt:

- a) tähtaja arvestus algab asjaomasele sündmusele järgnevast päevast;
- b) kui tähtajaks on määratud üks aasta või teatav arv aastaid, lõpeb tähtaeg vastava aasta kuus ja kuupäeval, mis kannavad sama nime ja kuupäevanumbrit kui kuu ja kuupäev, mil sündmus toimus. Kui asjaomases kuus ei ole vastavat kuupäeva, lõppeb tähtaeg kõnealuse kuu viimasel päeval;
- c) tähtaegade kulgemist ei peatata kohtu puhkuse ajal.

Artikkel 8

Nõuete lahendamine

Liikmesriigid tagavad, et kui kannatanud kasutavad kindlustusega kaetud sõidukite põhjustatud õnnetusest tulenevate nõuete lahendamiseks direktiivi 2009/103/EÜ artiklis 22 osutatud korda, ei võeta neilt käesoleva direktiivi kohase aegumistähtaja lõppemise tõttu õigust algatada oma nõude menetlemise ajal kohtumenetlust või vahekohtumenetlust kõnealuste nõuete suhtes.

III PEATÜKK:

MUUD SÄTTED

Artikkel 9

Üldteave aegumist käsitlevate eeskirjade kohta

Komisjon teeb asjakohasel viisil ja kõikides liidu keeltes üldsusele kergesti kättesaadavaks üldteabe liiklusõnnetustega põhjustatud kahju hüvitamise nõuete aegumistähtaegu käsitlevate siseriiklike eeskirjade kohta, mille liikmesriigid esitavad käesoleva direktiivi artikli 4 lõike 3 kohaselt.

Artikkel 10

Seos siseriiklike õigusaktidega

Käesolev direktiiv ei takista liikmesriikidel laiendada käesolevas direktiivis sätestatud õigusi, et tagada kõrgem kaitsetase.

Artikkel 11

Seos liidu muude õigusnormidega

Käesolev direktiiv ei piira määruse (EÜ) nr 864/2007 ja määruse (EL) nr 1215/2012 kohaldamist.

IV PEATÜKK:

LÖPPSÄTTED

Artikkel 12

Ülevõtmine

1. Liikmesriigid jõustavad käesoleva direktiivi järgimiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid [ühe aasta möödumisel käesoleva direktiivi jõustumisest]. Liikmesriigid teatavad nendest viivitamata komisjonile.
2. Kui liikmesriigid need normid vastu võtavad, lisavad nad nendesse või nende ametliku avaldamise korral nende juurde viite käesolevale direktiivile. Sellise viitamise viisi näevad ette liikmesriigid.
3. Liikmesriigid edastavad komisjonile käesoleva direktiiviga reguleeritavas valdkonnas nende poolt vastu võetud õigus- ja haldusnormide teksti.

Artikkel 13

Läbivaatamine

Komisjon esitab hiljemalt 31. detsembriks 2025 ning seejärel iga viie aasta tagant Euroopa Parlamendile, nõukogule ning Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele aruande käesoleva

direktiivi kohaldamise kohta, tuginedes nii kvalitatiivsele kui ka kvantitatiivsele teabele. Sellega seoses peaks komisjon eelkõige hindama direktiivi mõju õiguskaitse kättesaadavusele, õiguskindlusele ja isikute vabale liikumisele. Vajaduse korral lisatakse aruandele seadusandlikud ettepanekud käesoleva direktiivi kohandamiseks ja tugevdamiseks.

Artikkel 14

Jõustumine

Käesolev direktiiv jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Artikkel 15

Adressaadid

Käesolev direktiiv on adresseeritud liikmesriikidele kooskõlas aluslepingutega.

Brüssel, [kuupäev]

Euroopa Parlamendi nimel
president

nõukogu nimel
eesistuja

SELETUSKIRI

Peaaegu kümme aastat on möödunud sellest, kui Euroopa Parlament võttis vastu resolutsiooni „Kehavigastuste ja surmaga lõppenud õnnetusjuhtumite aegumistähtajad piiriülestes kohtuvaidlustes“ (2006/2014 (INL)), ning vaatamata asjaomastele üldsusega konsulteerimistele ja uuringutele ei ole komisjon veel koostanud konkreetset seadusandlikku ettepanekut.

Aegumistähtaegu käsitlevate eeskirjadega määratakse kindlaks aeg, mille jooksul on võimalik esitada kohtule või muule pädevale asutusele hüvitisnõue. Kui neid õigusnorme ei ole järgitud, saab isegi enne sisuliste õigusküsimuste tekkimist nende alusel otsustada, et nõue on esitamata.

Kahju hüvitamise nõuete aegumistähtaegu käsitlevad eeskirjad on liikmesriigiti väga erinevad. Kui Mandri-Euroopa õigussüsteemides viidatakse aegumistähtajale, mis on ajavahemik, pärast mida on nõue aegunud, siis tavaõiguse riikides on vaid aegumistähtaeg, mis on aeg, mille möödudes on aegunud nõude esitamise õigus, kuid nõue ise ei ole aegunud. Lisaks on liikmesriikide õigusnormides lahknevused seoses aegumistähtaja alguse arvestamisega ning selle peatamise või katkestamise võimalikkusega.

Nõuete aegumistähtaegu käsitlevad eeskirjad on äärmiselt olulised, et tagada õiguskindlus ja vaidluste lahenduse lõplikkus. Neid huvisid tuleks tasakaalustada põhiõigusega tõhusale õiguskaitsevahendile, kuna liiga lühikesed aegumistähtajad võivad takistada tõhusat juurdepääsu õiguskaitsele kogu ELis. Aegumistähtaegu käsitlevaid õigusnorme ei ole ELi õigusaktidega ühtlustatud ei üldiselt ega ka eeskätt liiklusõnnetuste osas.

ELis on juba üle kümne aasta kehtinud kannatanute kaitse liiklusõnnetustes, mis juhtuvad liikmesriigis, mis ei ole kannatanu elukohaliikmesriik. Liikluskindlustuse direktiivis tagatakse, et teisest liikmesriigist pärit kannatanud võivad oma elukohaliikmesriigi kohtus esitada hagi vahetult kindlustusandja või hüvitisfondi vastu. Liikluskindlustuse direktiivi põhieesmärk on seega tagada kannatanute võrreldav kohtlemine, olenemata sellest, kus õnnetusjuhtum liidus toimus, toetades seeläbi isikute ja sõidukite vaba liikumist siseturu edendamiseks.

Piiriüleste liiklusõnnetuste korral määratakse nõude esitamise suhtes kohaldatavad aegumistähtajad kindlaks selle liikmesriigi õigusega, kus õnnetus juhtus, kooskõlas Rooma II määrusega (artikli 4 lõige 1 ja artikli 15 punkt h). Peale selle on Rooma II määruse artikliga 28 tagatud, et Haagi konventsiooni liiklusõnnetustele kohaldatava õiguse kohta kohaldatakse jätkuvalt sellele alla kirjutanud liikmesriikide suhtes, välistades sama küsimust käsitleva Rooma II määruse mis tahes meetme kohaldamise. Rooma II määruuses ja Haagi konventsioonis käsitletakse kohaldatava õiguse küsimusi erinevalt.

Aegumistähtaega reguleerivad siseriiklikud õigusnormid võivad olla väga keerulised ning kannatanud ja nende õigusnõustajad ei ole sageli teadlikud nende liikmesriikide õigusnormidest, kus nad reisivad. Seetõttu kasutab enamik piiriüleste liiklusõnnetuste kannatanutest võimalust esitada hagi elukohariigis, mis tähendab, et asja arutav kohus peab kohaldama õigust, mis on tema jaoks välisriigi õigus. See hõlmab ka võõraid õigusnorme

aegumistähtaegade kohta. Koos lahknevustega aegumistähtaegu käsitlevates erinevates õigusaktides võib see kannatanutele põhjustada soovimatuid tagajärgi, tekitades tarbetuid takistusi eesmärgile tagada nende õigus saada hüvitist ning lahendada kohtuvaidlus asjakohase aja jooksul ja mõistliku hinnaga.

Lisaks, pärast Euroopa Kohtu otsust kohtuasjas C-463/06: FBTO vs. Odenbreit ja kohtuasjas C-133/11: Folien Fischer on nii kannatanul kui ka vastutavaks peetaval isikul ja tema kindlustusandjatel Brüsseli I määruses sätestatud korra alusel mitmeid võimalusi, et algetada menetlus seoses vastutuse või vastutuse puudumisega liiklusõnnetuse tagajärjel tekkinud kahju eest. Koos Brüsseli I määruses sisalduva *lis pendens*'i eeskirja välistava mõjuga loob see „kohaldatava õiguse arbitraaži“ võimalusi, kus esimene kohtusse pöörduja saab võimaluse valida, kas kohaldatakse Rooma II määrust või Haagi konventsiooni liiklusõnnetuste kohta, ning juhul, kui kaks süsteemi viitavad erinevatele seadustele, tagada soodsama tulemuse aegumist käsitlevates küsimustes.

Üldiselt on välismaalt raskem nõuet esitada. Võib kuluda aega, et teada saada, millise nõute lahendamise eest vastutava esindaja või kindlustusandja vastu tuleb nõue esitada, ning et koguda tõendeid õnnetuse kohta ja tõlkida mis tahes vajalikud dokumendid. Selle tulemusena võib nõude esitaja aegumistähtaegu käsitlevate õigusnormide mittetundmise tõttu oma nõudeõiguse üldse kaotada. See on nii eelkõige juhul, kui üldine tähtaeg on eriti lühike või kui on ebaselge, kuidas saab tähtaja kulgemist peatada või katkestada.

Rohkem on siiski juhtumeid, kus aegumist käsitlevate välisriigi õigusnormide kohaldamine loob nõude esitajatele õigusemõistmisele juurdepääsul lisatakistusi. Sageli on selles olukorras vaja aegumise käsitlemiseks veeta mitmeid lisatunde õigusnõustaja juures, mida ei oleks olnud vaja teha riigisiseste kohtuasjade puhul. Võib tekkida lisakulusid, kui õnnetusjuhtumi toimumiskoha riigis küsitakse aegumise küsimuses nõu eksperdilt.

Seetõttu on raportöör veendunud, et olukorra keerulisus ja nõude esitaja ees seisvad raskused õigustavad aegumist reguleerivate õigusnormide ühtlustamist. Õigusmõistmisele juurdepääsu kaitsmine ja seeläbi inimeste vaba liikumise toetamine liidu piires on piisav põhjus piiriüleseid liiklusõnnetusi käsitlevate õigusnormide ühtlustamiseks. Miinimumnõuded seoses aegumist käsitlevate õigusaktide peamiste aspektidega peaksid seetõttu olema vastavuses subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse põhimõtetega.

Raportöör väidab seega, et miinimumnõuded, mis käsitlevad üldist aegumistähtaega nõude esitamiseks, tähtaja algust ja selle peatamist ning teavitamiskohustusi, lahendaks enamiku probleeme, millega praegu seisavad silmitsi teistest liikmesriikidest pärit kannatanud, ning võiks aidata kokku hoida õiguskulusid ja aega. Selliseid ühtlustatud õigusnorme tuleks kohaldada liikluskindlustuse direktiivi kohaldamisalasse kuuluvate meetmete, nimelt kindlustusandjate ja hüvitusfondide vastu võetavate meetmete suhtes ning niivõrd, kui need on piiriülest laadi. Neil tingimustel võiks seadusandlik meede nõuetekohaselt põhineda Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 81 lõikel 2.

Käesolev raport sisaldab direktiivi ettepanekut, mida tuleb pidada esimeseks sammuks, et hõlbustada liikmesriikide õigusnormide loomulikumat ja spontaansemat ühtlustamist aja jooksul, jätkuva ja järkjärgulise protsessi osana, toetades samal ajal liidu õiguse alusel antud õiguste tegelikku kasutamist, eelkõige seoses juurdepääsuga õiguskaitsele.

Üksikasjalik teave seadusandliku ettepaneku tausta kohta on esitatud ülaltoodud resolutsiooni lisas.

TEAVE VASTUVÕTMISE KOHTA VASTUTAVAS KOMISJONIS

Vastuvõtmise kuupäev	30.5.2017
Lõpphääletuse tulemus	+: 18 –: 0 0: 4
Lõpphääletuse ajal kohal olnud liikmed	Max Andersson, Joëlle Bergeron, Marie-Christine Boutonnet, Jean-Marie Cavada, Kostas Chrysogonos, Mady Delvaux, Rosa Estaràs Ferragut, Lidia Joanna Geringer de Oedenberg, Sylvia-Yvonne Kaufmann, Gilles Lebreton, António Marinho e Pinto, Pavel Svoboda, József Szájer, Axel Voss, Tadeusz Zwiefka
Lõpphääletuse ajal kohal olnud asendusliikmed	Pascal Durand, Angel Dzhambazki, Evelyne Gebhardt, Virginie Rozière, Kosma Złotowski
Lõpphääletuse ajal kohal olnud asendusliikmed (art 200 lg 2)	Jarosław Wałęsa, Josef Weidenholzer

NIMELINE LÕPPHÄÄLETUS VASTUTAVAS KOMISJONIS

18	+
EPP	Rosa Estaràs Ferragut, Pavel Svoboda, József Szájer, Axel Voss, Jarosław Wałęsa, Tadeusz Zwiefka
S&D	Mady Delvaux, Evelyne Gebhardt, Lidia Joanna Geringer de Oedenberg, Sylvia-Yvonne Kaufmann, Virginie Rozière, Josef Weidenholzer
ALDE	Jean-Marie Cavada, António Marinho e Pinto
GUE/NGL	Kostas Chrysogonos
Verts/ALE	Max Andersson, Pascal Durand
EFDD	Joëlle Bergeron

0	–

4	0
ECR	Angel Dzhambazki, Kosma Złotowski
ENF	Marie-Christine Boutonnet, Gilles Lebreton

Kasutatud tähised:

+ : poolt

– : vastu

0 : erapooletu